31. aug. 1830

FAKTA

Dato:
31. aug. 1830

Sidetal:
Dagbog A, side 87 recto – 88 recto

Dagbogens placering:
Det kgl. Bibliotek NKS 2923, 4°

Omtalte personer:
Østen Hansen
Halvor Solem
Østen Tveston

Trykt udgave:
Georg Nygaard: "Maleren Martinus Rørbyes Rejsedagbog 1830", København 1930, s. 104-106 (med udeladelse af 13 linjer)

TRANSSKRIPTION

Den 31te August.
Om Morgenen efter at jeg først havde tegnet den ovenomtalte Østen Tveston [1] afreiste jeg fra Ingursland ledsaget af min Vært [2] og baaren af hans lille Hest, der ikke vel vilde lade sig bevæge til at gaae hurtigere end i almindelig Skridt, da han formodentlig var af den Mening at han bar Kløv til Stulen. Vi toge Veien over den Broe der nærmest Ingulfsland er slagen over Maane Elven, og som for en Fremmed har Udseende af, hvert Øjeblik at styrte sammen, og saaledes aldeles ikke istand til at taale nogen Passage. Efter at være passeret Broen og et Stykke af Dalen toge vi op af Sæterveien ved Dale Kirke og kom ad denne meget besværlige Vei til et Par Stuler hvor vi paa den første imod norsk Sædvane af en gl: Hex bleve nægtede Mælk omendskjøndt vi tilbøde Betaling derfor; vi bleve derimod paa den anden ganske anderledes beværtede af en Kone der Dagen forud havde været til Gjæst hos Østen, og jeg spiiste her den saakaldede sød Ost med Rauma, |der|til var jeg plasseret paa en Skammel i Sæterhytten hvor jeg neppe kunde see for bare Røg af •87 verso• de Baal der vare lagte under et Par store Kobberkjedeler og hvori der blev kogt Myssue. Det netteste i dette Røghuus var en frisk Bondepige der her var beskjæftiget med at kjærne Smør, og som idet hun ofte lagde Ilden tilrette under Kjedelerne ved sin bukkede Stilling fremviiste et Par nette Lægge og Been, der her naturligviis vare aldeles blottede. Da vi saaledes havde nyt dette landlige Maaltid begynte vi at bestige det egentlige Gausta Fjeld, og maatte da lade Hesten blive tilbage paa Lien da den ikke høiere kunde bruges. Den besværlige Vei op af Fjeldet forøges meget ved den utallige Mængde løse Steene der allevegne bedækker det og som snart ere store snart smaa, og som stedse afvexle i de forskjelligste Former og Farver dog har de næsten alle en Grundtone af grøndt der frembringes ved et Slags let Mos hvoraf de vare bedækkede, de Steder blodt undtagne hvor der for det meste ligger Snee, og som en Følge blodt have Steenens naturlige Farve naar Sneen undertiden kan smelte. Den stærke Kulde som vi følte paa Spidsen af Fjeldet gjorde vores Ophold her temelig kort, [3] da vi desuden ikke godt kunde see os omkring da en stærk Hagelbyge just drog over Bjergene og kun af og til tillode os at skue ud over de uhyre Bjergmasser [overstreget: som] vi nu saa ligge under vor Horisont og som i det Fjerne ind ad Hallingdalen bleve bedækkede med Snee medens vi her opholdt os. Intet levende Væsen fandtes i denne Høide, undtagen os og en lille Leemand [4] der formodentlig her havde forvildet sig op, og som skye trak sig tilbage iblant Steenene saa snart han saae os nærmere da han formodentlig i os saae •88 recto• Fjender, der vare paa Spor efter ham. Man seer forresten mange Steder i Høiden paa Fjeldet Levninger af Fugle, Lam og andre saadanne smaae Kreature, der ere blevne Rov for Ørne, Høge, Ulve, ja endog undertiden for Bjørne der her kan finde Tilhold. Da vi vare blevne dygtig gjennemfrosne gik vi igjen ned af Fjeldet, og tog

Veien forbie en Kjon,[5] paa hvis andre Side man saa et af de Huller et [dvs. ind] i Bjerget hvor man paas[t]aar at Hulderen og andet Haugetye har sit Tilhold. Paa Veien nedad besøgte vi ogsaa en Sætter, der tilhørte den Mand i Tudal hvor vi skulde overnatte. Det var nettop ved Malketid at vi kom til denne Hytte om Aftenen og at see hvorledes Kreturerne paa alle Kanter omgave dem vare ret morsomt, Taget paa den var ikke engang fridt, da Gjedebukken her havde deres Trone hvorfra de overskuede da Alt, og hvorpaa de gjorde allehaande snurrige Spring og Caprioler. Da Konen paa Sætteren havde takket og spurgt en Stund imedens vi drak Mælk toge vi igjen til Hesten og fuldente hvores Dagsvandring ned ad Fjeldet forbie en Deel Bjergkjon til Tudal, hvor vi først indtraf seent, da vi ikke havde hastet meget i det klare Maaneskin, der gjorde denne Aftenvandring end behageligere. Leiligheden hos Halvor Solem[6] i Tudal hvor vi toge ind er hverken renlig eller i nogen Maade at rose, og jeg tilbragte her en maadelig Nat idet jeg maatte sove paa en Bænk hvorpaa der var lagt af de her saa meget yndede Lammefæller, hvori jeg enda maatte være glad da jeg ellers skulde have lagt i Sengen, og her var saagar efter Bondens Meening sorte Husarer[7] som jeg forresten heller ikke i Fællerne gik fri for, da de allevegne havde deres Poster ude for at recognocere Terrainet.

---

[1] Østen Tveston. Tegningen er Norsk Folkemuseum, inv.nr. NF.06801-001.

[2] Østen Hansen.

[3] Rørbye tegnede her en enkelt tegning, Den kgl. Kobberstiksamling, inv.nr. KKS14612/84.

[4] Lemæn, dvs. en lemming.

[5] Kin, dvs. fyrretræ.

[6] Halvor Solem.

[7] Dvs. lopper.

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE
NY CARLSBERGFONDET

IV Det ikke at glemme, havde jeg endnu aldrig haft det
af en Bondekone, Mand maatte jeg for ham ikke
fortale om at det Qvinde der var ved Sidelinien for at faa gode
af mine tegninger, fik, da de ene, der var med ned sagde,
vilde fortælle mig om den gl. Peter Breiton havde han
fra Hende vort ring men nu var gamle Pitty og selvfølgelig
den Grad at under beede for og Ens under det han bade
lidt. Alle Dame Selskabet Kommer med en frøjdefuld
tilsagen i vidste Øjeblik at vinde en forvidende Om-
stændighed, under saa Hvad Hende siige Ord angik hvor
han i denne Øjeblik havde Skuldet med og min
Ven med vilde gaa hvad Maade. Den 31 August. Om Mor-
genen efterat jeg First havde tegnet den omvandrende
Peter Breiton afreiste jeg fra Ingurstand ledsaget af
min Port og Kusen af hans lille Hest, de ikke det
vilde lade sig tvinge til at gaa hurtigere end almindelig
Skrid, de han fremadskridende var af den Mening at han
var Klog til Staulen. P. tog Veien over den Broen der
overfor Ingurstand er Byen over Maanes Elven, efter
for en Dalemand var Afstanden af hvert Øjeblik at syne
de Jernum, og Sadlen det lykkelige Stand til at Staulen
igen Forsage. Efter at vore gaffvel broen og at Øjeblik
Staulen tog os af Vetterman med Sela Lade og
Kusen at kunne mest behagelige Vei til at Jer Stuk
Jeres vi gaa de første imod mest Vestenen af en gl.
Jer blaa meglet Mold om udskjendt ni Øjeblik Sta-
ning derfor, ni blaa derimod gaa de andre gansk anderledes
bevoxede af en Dem der Dagen forud havde vort Lit Gift
for Øjen, og jeg skriftlige Ord de saa Sadlede Jet Det
med Kaaren, til der jeg klassert gaa en Skaanske
Vetter Gytter Jeres jeg nogle Gange saa for bare Øje

de baal der naae lagte under et Par store Løbber-
Hytteler og hvori der blev kogt Myssen. Det nettaste
i dette Kogehuus var en Slags Sengeskab der har naa
beskyttelse med et Kornes Omsorg, og som i det hele efter
Kaste Ilden til Sotta under Gydelserne ved [illegible] beskyttede
Stilling fremvise at Par matte ligge og være, der
har naturlig viis været aldeles Skillede. Da vi saa
havde havde nyt dette landlige Maaltid begyndte vi at
besigtige det egentlige Sæterhold, og maatte da
lade Gjesten blive tilbage paa Stien da den ikke kunne
Lande bruges. Den Vestnorlige Bei er af Holdet forøgre
meget med den uttallige Mængde Løv-Blaae det alle
nogen bedækker det og som hvortover store hvortfuens,
og som strækker sig af [illegible] i de forskjelligste Former og være
var dog hvad de vaste alle en Grundtone af grønt
der forekommer ved det Slags [illegible] Mos hvoraf de ere
bedækkede de Steder blot undtagen hvor der for det meste
ligger Sne, og som en dalige Stedt hvor Stenene ere
kurlige lære naar Snene nedsmeltede han hentes. Den
største Kulde som vi følte paa Sjelden af Holdet gjorde
vores Ophold her temmelig kort, da vi Stenden ikke godt
kunde taale omkring de en stærk Snefalde just dog
vores Opholdet og kun søg til Tilstederne at fære ved
vores de [illegible] bjergmassernes som vi nu, saa ligge under
vor [illegible] og som i Skjønne ind ad Hallingdalen
blevne bedækkede med Snee medens vi her opholdt os.
Intet kunde Ossen fandes i denne Tid, undtagen et
og en lille Sneemand der formodentlig [illegible]
[illegible] som [illegible] tilbage iblandt Stenene fra
[illegible] som [illegible] de saa formodentlig [illegible]

KILDER TIL
DANSK
KUNSTHISTORIE
NY CARLSBERGFONDET

Hunde, de var gaa Dem efter hinde. Man saae hvorstor
mange Steder i Siden ved Jordet Lemninger af Huse, Lem
og andre saa kaldte Kvaterer, de var ikke saa Dybe
Huse, Høie, Men jo endog undertiden for Hjørnet de for
Een Gaard Tilhold, som var blevne Dybe gjennemsnevne gid
ligger ved Jordet og lage Steen foran en Hver gaar
hvis andre Steede man saae at Jordet Hulter er i Voxet
hvor man gaaer at Gulbakken og andet Jaugtige hvor det
tilhold. Paa Steinen hvilede vi efter en Times, de
Skjerte den Mand i Tidal hvor vi skulde over natte. Det
var nattog var Maaltid at vi Egen til denne Gaard
Afstanden og at saa forlade Kvaterer gaa alle Kanterne
gaa var det var det morsomt, Lagde gaa den var ikke ungen
fidt, de Gadebullerne for hende var trom hvorfra
overskaet de Alt, og hvorfra de gjorde allehaande hvorfra
Gjøre og Legeleder. De Eenen gaa Dotteren hende selvet
og hvorfra den Mand imedens vi drak Mælk lage vi gjem det
Gaaen og fuldende hvorfra Vejremandring med at Jordet
forbi det Bjergjen til Tidal, hvor vi Forstand
trøt saant, de vi ikke hende fattet hvorfra i At Elara
Maanden de gjorde denne Afskrivandring med Behagelig
gjem. Endelig for Klaber Solem i Tidal hvor vi
lage ind er hvorfra venlige Mand i mynd Skoed at
vesse, og fy tilbage for en mandelig Mat i Dig maatte
saane gaa en Bent hvorfra der var lagt at de for saa
mange gode Lammefoller, hvori jeg ende maatte vore
glad de fy Mand Skulde hen lagt i Dengen, og for
var saa gav efter vaadne Mænnig Sorte Gaaeren
som fy forbeste Foller ikke i Tollerne gik gid for for
de at Mangen Hende var Fosser ud for at Bæchnaar
Levninet. Den 1 September var at Jens Tilbrøgt Skatten